

ANMELDELSER

Margit Warburg & Brian Jacobsen (red.): Tørre tal om troen. Religionsdemografi i det 21. århundrede. Højbjerg: Forlaget Univers 2007. 231 sider. Illus. ISBN 978-87-91668-11-1. Pris: 249 kr.

Tørre tal om troen består af 12 artikler opdelt i to sektioner, den første med fokus på demografiske metoder, der er relevante for religionsstudier, den anden med fokus på særlige religionsdemografiske undersøgelser i Danmark. I den introducerende artikel argumenterer Margit Warburg for, at der er brug for kvantitative opgørelser over religioners udbredelse og vækst, „et demografisk korrektiv“, som kan imødegå de værste løse påstande og uholdbare konklusioner, der cirkulerer i den danske befolkning og i pressen. Der skal tal på bordet, som med faglig fornuft kan give troværdige statistiske oversigter og fremskrivninger af antallet af de forskellige religioners tilhængere.

I den metodiske afdeling beskæftiger hun sig med forskellige fremskrivningsmetoder, der tager højde for demografiske bevægelser såsom fødsler, indvandring, dødsfald, udvandring, etnicitet og rekruttering. Eksemplerne er det danske baha'i-samfund, jøderne i Danmark, folkekirken og islam i Danmark. Hvor folkekirken vil opleve et fald i medlemstallet, vil antallet af muslimer stige, men slet ikke i det mål, som en meningsmåling i en dansk avis angav i 2004, hvor hver fjerde dansker efter sigende angav, „at muslimer kommer til at udgøre et flertal af den danske befolkning i en ikke alt for fjern fremtid“. Det muslimske anliggende tages efterfølgende op i flere artikler. Brian Jacobsens vurdering lyder, at der er 207.000 muslimer i Danmark pr. 1. januar 2006, inklusive de danske konvertitter som Tina Jensen og Kate Østergaard i deres artikel vurderer til at ligge mellem 2100 og 2700. Hans Raun Iversen bevæger sig videre ud til forskellige forudsigelser af forholdet mellem islam og kristendom på verdensplan. Her er vi oppe i antagelser i milliardstørrelser. Iversen er her særligt optaget af at vise, at Samuel Huntington misbruger globale religionsstatistiske beregninger i politisk øjemed. Der er således væsentlige forbehold at gøre over for den beregning, som viser, at den aktuelle stilling mellem tilhængere af kristendom og islam på ca. 2:1 vil vippe over til islams favør i løbet af de næste 20 år.

I mange af bogens øvrige artikler bevæger forfatterne sig langt længere ned på skalaerne i detaljerede opgørelser over fx de 0-4-åriges medlemskab af folkekirken

i et sogn på Vesterbro i København (de knækker den generelle nedgangskurve), medlemmer af den russisk-ortodokse kirke i 1850 (i alt 26), antallet af Jehovas Vidner i Århus (i alt 800) og gældende for Danmark antallet, der anser sig som hinduer (i alt 12.083), antallet af buddhister (ca. 20.000) og antallet af aktive asatroende (ca. 1.000). På vej frem mod angivelserne gør forfatterne sig mange overvejelser over, hvordan de tørre tal dækker over flydende virkeligheder. Det er generelt svært at skaffe sig pålidelige data, og religiøst tilhørsforhold er ikke noget entydigt begreb. Der er fx grupper, som fra et religionsvidenskabeligt synspunkt synes religiøse, men som ikke opfatter sig som sådan, og der er religioner, der ikke har deciderede medlemmer eller tilhængere.

De skøn, som bogens forfattere foretager, er forskellige og kan synes mere eller mindre velbegrundede. Det kan fx diskuteres, om det giver mening at have en kategori af „ubevidst inspirerede hinduer“ og angive, at tallet i Danmark nærmer sig en million mennesker, fordi op mod 17 % af danskere angiver, at de har en tro på reinkarnation. Det er Marianne Fibiger, der i den anledning skønner, at både brugere af diverse yogaskoler og folk, der accepterer reinkarnation, tilhører denne kategori „uanset, at reinkarnationstanken kan have andre inspirationskilder. Fra vort eget kontinent kan fx peges på den græske oldtids orfikere“ (s. 190). På den baggrund kan man få fyldt godt op i statistikkerne, men det minder nu mest om det kviksand af løse antagelser, som bogen ifølge forordet ville gøre op med.

Ved at insistere på, at religion kan tælles i få kategorier, bliver den flydende religion ikke nødvendigvis omsat til knastør viden. Det ændrer ikke på, at de demografiske beregninger i mange tilfælde er relevante, og bogen viser, at der er en del arbejde at gøre i det felt, ikke mindst i Danmark, som har et kirkeministerium, der for få år siden valgte ligefrem at skære ned på den officielle kirkestatistik. God statistik er selvfølgelig god, også fordi den altid kan kritiseres i efterstræbelsen af ny, detaljeret viden der, hvor vi altid er på gyngende grund. Et af de steder er at forstå, hvad religiøs identitet og religiøst tilhørsforhold er og kan være.

*Cecilie Rubow
adjunkt, mag.art. et ph.d.
Institut for Antropologi
Københavns Universitet*

Rane Willerslev: Soul Hunters. Hunting, Animism, and Personhood among the Siberian Yukaghirs. Berkeley: University of California Press 2007. 229 sider. Illus. ISBN 978-0-520-25217-2 (pb). Pris: £14.95.

Antropolog og lektor ved Aarhus Universitet Rane Willerslev har på baggrund